

Donker

Negen maanden nadat mijn broer was weggegaan, kregen we een telefoontje.

Ik deed mijn ogen open in het donker van mijn kamer, wachtte op opa's voetstappen en stond op. Hij deed er heel lang over om op te nemen. Ik liep door de gang en bleef in de deuropening van de woonkamer staan. Hij stond naast het telefoonkastje met een hand in zijn haren. Die hield hij stevig daar, alsof het waaide.

'Ogenblikje,' zei hij.

Hij knipte de lamp aan en zag me. Op straat werd getoeterd. De honden uit de buurt blaften tegelijk. Hij wapperde met zijn vrije hand om me op afstand te houden en plofte op de bank.

Ik ging naar de keuken, pakte de hoorn van de haak en hield mijn adem in.

De man aan de andere kant van de lijn zei een nummerbord en vroeg om of hij kon bevestigen dat hij de eigenaar van de auto was. Het was een *carabiniere*.

'Over welke auto hebt u het?' vroeg opa.

De man zei dat zijn patrouille-eenheid een terreinwagen aan de rand van de rijksweg had aangetroffen. De motor uit, het voertuig donker. In de laadbak zat een persoon.

'Ik zal u de gegevens opnoemen.'

Er viel een stilte. De man zei een naam en een achternaam, gevolgd door een adres - het onze.

'Is het familie van u?' vroeg hij.

Opa's stem brak.

'Het is mijn kleinzoon,' zei hij.

Op de achtergrond klonk er een melding over de radio van de politiewagen.

'Het leek erop dat hij in verwarde toestand was,' hervatte de man. 'Hij schreeuwde dat de auto van hem was, al staat hij op uw naam. We weten niet of we hem moeten geloven.'

Het bloed begon weer tegen mijn slapen te bonken.

'Zegt u nu dat hij daar bij jullie is?'

'Ja, meneer.'

'Laat me met hem praten. Alstublieft.'

Weer een stilte. Er sloeg een portier dicht, voetstappen, stemmen. Die van hém, dacht ik. Maar de carabinieri sprak weer.

'Hij zegt dat hij dat niet kan.'

'Waar hebben jullie hem gevonden?'

'In de buurt van Pescara,' antwoordde hij. 'Zodra hij ons zag, werd hij gek.' Hij liet een pauze vallen, waardoor ik de tijd had om die plek met mijn broer te associëren. 'Ik wilde niet wakker worden gemaakt.'

'Sliep hij in de auto?'

'In de laadbak, bij een hoop kleren.' De man hoestte een paar keer. 'We vonden het verdacht en hebben hem aangehouden. Maar als het voertuig niet gestolen is, maken we alleen een proces-verbaal op wegens foutparkeren en dan houdt het wat ons betreft op.'

Op straat begonnen de honden weer te blaffen.

'Goed,' zei opa uiteindelijk. 'Ik zeg alleen dat u op moet passen.'

Ik hing op zonder het antwoord van de man af te wachten. Ik richtte mijn blik op de koelkast, waar het magneetje dat Nives me had gegeven glansde, ondanks het donker.

Opa riep me vanuit de woonkamer.

'Heb je alles gehoord?'

Ik knikte.

Hij pakte de telefoon van het kastje, rukte het snoer eruit en smeed hem tegen de muur. Het toestel bleef heel, maar het klonk alsof erbinnen iets kapotging.

Hij liet zich op zijn knieën vallen. Ik probeerde hem overeind te trekken, er was niets aan te doen.

Hij strekte zijn benen, met zijn rug tegen de bank.

'Opa, sta op.'

Hij huilde zonder tranen.

'Om waarnaartoe te gaan?'

Ik ging weer naar mijn kamer, pakte een deken en legde die over zijn benen. Ik ging naast hem zitten en we keken naar onze weerspiegeling in de terrasdeur. Nu zwegen de honden.

Hij zocht me zonder zich om te draaien, zijn hand trilde in de mijne.

'Het is niet gegaan zoals ik wilde.' Hij schudde zijn hoofd en keek strak naar het raam.

Een paar minuten zeiden we geen van beiden iets.

'Ik droom steeds hetzelfde,' zei hij. 'Een mooie droom.'

Ook in mijn nachten was er alleen plek voor mijn broer. Ik volgde hem terwijl hij wegliep in het donker en rende achter hem aan. Ik pakte hem bij zijn schouder en schreeuwde mijn woede over hem uit met de overdreven harde stem die bij een nachtmerrie hoort. Maar hij gaf nooit antwoord. Hij bleef met een angstaanjagende glimlach staan.

Dan werd ik in tranen wakker, vervuld van haat, volkomen onwetend van de manier waarop de liefde je klein kan krijgen.

'Hij komt wel terug,' zei opa. 'En dan ziet hij dat we hier op hem wachten.'

Hoofdstuk 1

Een jaar eerder was Diego mijn kamer binnengekomen om te zeggen dat ik mijn koffer moest pakken. Het was 30 juni 1998, ik was dertien en hij eenentwintig.

Die ochtend droeg hij zijn legerjas en het parfum van onze moeder, dat hij altijd als aftershave gebruikte wanneer hij zijn hoofd schoor. Ik ging tegen het hoofdeinde van mijn bed zitten en keek naar hem, maar zodra ik iets wilde zeggen, stak hij zijn hand op.

'Neem een grote,' voegde hij er bruusk aan toe. 'Gooi alles erin.'

'Alles waarvoor?'

Hij keek me aan en ging op de rand van mijn bed zitten.

'Het is een zwaar jaar geweest.' Hij drukte zijn handpalmen tegen zijn ogen. 'Je bent aan vakantie toe.'

'Ik weet het niet, hoor.'

'Ik weet het wel.'

'Waar gaan we naartoe?' vroeg ik.

Hij stond op en deed met gebogen hoofd een paar passen naar voren. Hij bleef voor het bureau staan en pakte een foto, die ik na het ongeluk had ingelijst.

Hij bestudeerde hem langdurig, terwijl hij door zijn neus ademde. Hij leek op het punt te staan een beslissing te nemen toen ik hem riep. Hij keek me aan en liet de lijst vallen. Hij bekeek de glasscherven op het parket en versplinterde er een onder zijn schoen. Ik maakte aanstalten om van het bed af te komen, maar weer stak hij zijn hand op.

'Laat hem liggen,' zei hij.

'Maar ik moet het glas eruit halen,' mompelde ik. De lijst lag naast zijn schoenen.

Diego liep door de kamer heen.

'Daar is nu geen tijd voor,' zei hij. 'Doe het maar als we terug zijn.' Hij aarzelde even. 'Neem je wandelschoenen mee. We vertrekken zodra ik terug ben.'

'Waar ga je dan naartoe?'

'Iets doen met Aime.'

'Wat voor iets?'

'Iets wat je niks aangaat,' zei hij terwijl hij wegliep.

Ik sprong van mijn bed en raapte de lijst op. Ik haalde de foto eruit, voorzichtig om me niet te snijden, en borg hem veilig op in de zak van mijn pyjama. Ik ging mijn schoenen halen, veegde de glasscherven op een hoopje en schoof ze op een blik. Ik gooide alles in de vuilnisbak en ging naar de badkamer. De wasbak lag vol met haren en achter de kraan lag mijn broers scheermes.

Ik begon de wastafel schoon te maken met de spons. Ik spoelde de haren weg en keek ernaar terwijl ze in het putje verdwenen.

Ik deed de deur op slot en keek naar mezelf in de spiegel. Onder mijn jukbeenderen waren nieuwe haartjes gegroeid, zwart als insecten. Ze waren vlak voor mijn examens van de middenschool verschenen, samen met die op mijn onderarmen en met de aders die dik op mijn handen lagen. Ik pakte het scheermes en hield het tegen mijn wang.

De eerste keer dat Diego zich had geschoren, had opa hem per se willen helpen. Hij had zich druk gemaakt als een beer die om een wespennest heen loopt, en had bij elke beweging van het scheermes zijn adem ingehouden. Daarna, toen alles achter de rug was, had hij gemerkt dat hij schuim op zijn neus had. Diego was in lachen uitgebarsten en die avond had opa een fles wijn opengetrokken om het te vieren.

Ik liet het scheermes weer zakken, ik vond het zwaar. Toen pas zag ik de rode vlek op mijn huid. Maar ik had me niet gesneden; het leek of Diego's bloed het mijne was.

Hij was van de ene dag op de andere veranderd, na het eerste jaar op de universiteit.

Hij had zich ingeschreven voor filosofie, maar in januari had hij zijn tentamens niet gemaakt omdat hij, zo zei hij, daar niet klaar voor was. Die winter was hij heen en weer gereisd tussen Turijn en het Aosta-dal, waar hij als skileraar werkte. En daarna was hij teruggekomen om vol geestdrift te gaan studeren.

Hij kwam naar me toe om te vertellen wat hij las, in de overtuiging dat ik het zou begrijpen. Hij had een oud boek over het occulte gevonden, met piramiden op het omslag. Hij besteedde veel tijd aan het overschrijven van passages op vellen papier, en toen hij klaar was, moest ik ze van hem lezen. Dat deed ik terwijl hij hoog opgaf over al zijn waanzinnige gedachten. Hij zei dat hij bijna iets belangrijks op het spoor was, wat alleen hij kon zien. Hij sprak over Bijbelse profeten, over hoe Jesaja de waarheid had ontvangen. Je hoefde alleen maar de juiste vragen te stellen.

Soms overhoorde hij me na zo'n lang gesprek om er zeker van te zijn dat hij mijn steun had, en hij wilde dat ik zijn grootsheid erkende. Als ik dat niet deed, keek hij me argwanend aan. Ondanks zijn enthousiasme kwam hij in juni niet opdagen voor zijn mondeling.

Eind augustus nam hij een legeruniform, een folder van de Militaire Academie van Modena en een doos van oorlogsboeken en -films mee naar huis. Opeens zei hij niks meer, liep in zijn legerjasje door het huis en at niet mee, maar bleef op zijn kamer. Op een ochtend hoorde ik, voordat ik de badkamer binnenging, zijn stem door de gesloten deur heen.

Ik bleef staan luisteren.

Hij sprak snel, zoals je doet wanneer je boos op iemand bent. Af en toe verhief hij zijn stem, waarna hij met ongecontroleerde woestheid in een diep gelach uitbarstte.

Uiteindelijk duwde ik langzaam de deur open en betrapte ik hem erop dat hij zijn hoofd kaalschoor. Op de grond lagen plukken donker haar. Hij stond met ontblote borst voor de spiegel. Hij sneed zich met het mes, maar haalde het toch weer over zijn huid, ondanks de wonden. Op zijn nek prijkte een rode moedervlek, net zo een als die onze moeder had.

Hij draaide zich om en keek naar me, en voor het eerst vond ik hem anders dan anders.

'Tegen wie had je het?' vroeg ik voorzichtig.

Hij draaide zich weer naar zijn spiegelbeeld. 'Ik was mijn les aan het repeteren.'

'Welke?'

Op dat moment riep opa me naar de keuken.

'Je komt te laat op school,' zei Diego.

'Wat ben je aan het studeren?'

Hij spoelde het scheermes af en haalde het over zijn slapen, waar nog scheerschuim op zat. Toen lachte hij.

'Onze geschiedenis,' zei hij.

Die avond aan tafel, met zijn hoofd vol sneden, deelde hij ons mee dat hij stopte met de universiteit.

'Wat zonde,' zei opa Aime.

'Ik heb er niks aan.'

Een tijdje concentreerden we ons op het eten en waren we angstvallig met ons bestek in de weer, tot opa opkeek van zijn bord. 'Waar heb je dan wel iets aan?'

'Aan een paar maanden tijd,' antwoordde Diego. 'Ik moet de tests van de Academie halen.'

'En wat hoop je daarmee te bereiken?'

Mijn broer veegde zijn mond af met zijn servet, zonder haast, terwijl hij verder kauwde. Hij schraapte zijn keel, maar ging zonder antwoord te geven van tafel.

Opa richtte zijn vork op zijn hoofd. 'Als ik jou was, had ik even gewacht met me zo toe te takelen,' zei hij. 'Je weet maar nooit.'

Diego knikte en liep naar de keuken.

Hij bracht nog een winter in de bergen door. Hij belde regelmatig rond etenstijd vanuit een telefoonsel, zodat hij zeker wist dat ik er was. Hij praatte met opa en daarna met mij.

'Leer je goed?' vroeg hij

'Ik doe mijn best.'

'Klets toch niet zo slap.'

'Ik leer goed.'

Stilte aan de andere kant.

Ik zag hem voor me in die telefoonsel, terwijl het buiten sneeuwde. De kraag van zijn jas opgetrokken tot aan zijn kin, zijn sigaret uitgedrukt op de telefoon.

'Noem eens een vak.'

'Ik moet terug, we zijn aan het eten.'

'Oké, geschiedenis.'

Ik ging op de bank zitten in afwachting van zijn vragen. Na de eerste paar keer was opa niet meer naar de woonkamer gekomen. Hij zette mijn eten in de magnetron en deed de afwas terwijl ik at.

'Ik vond hem goed klinken,' zei hij dan met zijn handen in de gootsteen.

Diego hield me net zo lang aan de telefoon tot hij ervan overtuigd was dat ik goed had geleerd. Daar was hij al een hele tijd eerder mee begonnen, toen ik in de vierde klas van de lagere school zat.

Hij kende mijn rooster uit zijn hoofd, wist wanneer ik overhoringen had, en wanneer een opstel. Zodra hij weer in de stad was, ging hij met mijn leraren praten. Ik kon onmogelijk iets voor hem verborgen houden, zelfs als hij ver weg was. Daarom was ik altijd voorbereid. Ik nam hem weleens in de maling en deed net of ik niet geleerd had.

Dat wist hij wel, maar hij ontspande zich pas als ik ermee ophield en weer serieus deed. Dan werd hij weer goedgeluimd en vroeg of ik opa even wilde geven.

'Hoe vond jij hem klinken?'

Als ik geen antwoord gaf, deed hij de kraan dicht en draaide zich om.

'Praat eens wat harder, ik ben een beetje hardhorend.'

'Ik zei niks.'

'Het gaat erom dat hij nog steeds belt,' besloot hij.

En dat deed hij tot kerst, om te zeggen dat hij niet meer terugkwam, en daarna om ons een fijne kerst te wensen, vijf dagen te laat. Daarna verdween hij. Een, twee weken waarin opa een paar keer op het punt stond om af te reizen naar de bergen. Toen hij eindelijk besloot om dat echt te doen, belde Diego weer.

Ze praatten een hele tijd.

'Hij concentreert zich op die test.' Opa kwam bij mijn bed staan. Hij hield zijn ogen neergeslagen. 'Daarom heeft hij niet gebeld.'

Ik bleef lezen.

'Je krijgt de groeten van hem.'

In het voorjaar ging Diego naar Modena, waar hij in een paar dagen het schriftelijk en het mondeling examen en ten slotte de psychologische tests afrondde.

Hij kwam uitgeput thuis, zenuwachtig voor de uitslag, die halverwege de zomer zou komen, maar wel weer met zijn oude glimlach. Hij bracht nog steeds heel veel tijd op zijn kamer door, maar at met ons mee en vertelde ons hoe het op de Academie was geweest en over de zware discipline waaraan de rekruten onderworpen waren. Tot hij op een avond somber aan tafel kwam, opnieuw zwijgzaam. Een paar dagen later zouden mijn examens van de middenschool beginnen, dus ging ik na het eten vroeg naar bed. Ik werd wakker omdat ik hen in de keuken

hoorde schreeuwen. Ze hadden het over een trainingsreis, die Diego koste wat het kost wilde maken. Ik stond op om naar de wc te gaan en toen ze de deur open hoorden gaan, hielden ze meteen op. Daarna pasten ze op dat ik ze niet kon horen. Overdag ontlieden ze elkaar en ze begonnen weer als ik naar bed was.

Maar de avond voor ons vertrek sloop ik op mijn tenen mijn kamer uit en luisterde ik de woorden af waarmee Diego, tot het uiterste getergd door opa's aandringen, de discussie afkapte.

'Voor mij is het geen vakantie,' zei hij. 'Waag het niet me tegen te werken.'

Ik waste mijn gezicht, ging weer naar mijn kamer, pakte een koffer en begon hem met kleren te vullen. Ik frommelde ze tot een bal en gooide ze erin. Ik stond op het punt hem dicht te doen, toen mijn oog op de plank viel waar mijn schaalmodellen stonden. Ik telde ze, zoals ik altijd deed als ik nerveus was, en bleef naar de Eiffeltoren kijken, het eerste bouw pakket dat ik in elkaar had gezet. Ik had het van opa gekregen na het ongeluk.

Op een ochtend riep hij me naar de woonkamer. Ik had mijn pyjama nog aan, ik was net wakker. Ik liep snel de gang door en bleef op de drempel staan. Opa stond midden in de kamer en aan zijn voeten reed een elektrische trein in een berglandschap. Ik liep ernaartoe. De locomotief verdween in de tunnel van piepschuim, schampte de rubberen dennenbomen, reed langs de enige berghut, waar drie mannen naar hem zwaaiden, meerderde vaart op de helling omlaag en ging op het station in de kunstgrasvlakte af. Ik kreeg de kans niet om hem aan te raken, want hij was alweer op weg.

Ik vond de bedieningsknop en zette hem na een paar rondjes uit.

De wagonnetjes bleven voor de donkere tunnel staan. Ik hurkte neer bij het stationsgebouw en bestudeerde de ramen, de dakpannen en de stevige muren die in het plastic verzonken

waren. Aan de zijkanten waren twee zuilengalerijen met houten bankjes voor de passagiers: mannen met een heleboel koffers, een mevrouw met haar dochtertje aan de hand, twee oudjes in pak en een krantenventer die met een krant zwaaide. Onder de lantaarn stond een miniatuurstationschef. Ik pakte de mannen van de berghut en zette ze voor het bankje bij de wissel. Opa zei niks en liet me op mijn eigen manier spelen.

Maar de volgende dag was de trein weg, en daarvoor in de plaats lag een kartonnen doos met een tekening van de Eiffeltoren erop.

Ik was hele dagen bezig met het kijken naar de stukjes die ik in keurige rijen op het tapijt had gelegd, zonder eraan te beginnen. Diego kwam af en toe de woonkamer om te kijken of ik al voortgang boekte, maar er was geen sprake van dat hij me zou helpen. Hij zei dat hij daar het geduld niet voor had en dat hij het bovendien geen leuk idee vond dat iemand wereldzaken tot deze grootte reduceerde.

Uiteindelijk kwam opa me helpen. Hij kwam naast me op de grond zitten en bleef daar net zo lang tot de toren compleet was en majestueus midden in de woonkamer stond.

Ik betastte hem zwijgend, verbaasde me toen ik voelde hoe compact hij was, en die opwinding werd onmisbaar voor me.

Vanaf die dag liet ik me als het even kon door opa naar de modelwinkel brengen en vlogen mijn dagen voorbij. Ik zat op het tapijt, verloren in een zee van stukjes, en probeerde een manier te vinden om mijn bouwsels rechtop te laten staan, terwijl Diego zwijgend toekeek en zich de handen wong.

Op een dag kwam hij me uit school halen.

Hij zei dat hij een verrassing voor me had. Hij sloeg een straat in die ik niet kende en zette de radio aan. We reden een industrieterrein op. Er stonden oude gebouwen, er lagen tramrails en op elke hoek van de straat stonden open afvalcontainers.

Op een gegeven moment minderde hij vaart om door het raampje naar een bouwplaats te kijken die was afgezet met hekken.

'Wat is dit voor plek?' vroeg ik, maar hij glimlachte alleen, reed een blokje om en zette de auto achter een verlaten gebouw. Hij draaide het volume van de muziek laag zonder de motor af te zetten.

Even keek hij door de voorruit naar de straat en fronste zijn voorhoofd als er iemand langskwam. Opeens draaide hij het sleuteltje om en stapte uit.

'Snel,' zei hij terwijl ik achter hem aan liep langs het verlaten gebouw. Hij bleef voor een plaatijzeren deur staan, wierp een blik naar binnen en duwde hem met zijn schouder omver.

'Dat had ik al eerder gedaan,' zei hij als reactie op mijn blik.

Het licht scheen stoffig door de grote ramen. Het plafond was hoog en ging schuil in het halfduister. Een groepje duiven keek ons even aan en scharrelde verder.

'Geweldig, hè?'

Hij leidde me naar de achterkant van het gebouw, naar de ruimte met de noodtrap. Daar klommen we naar het dak. De lucht was koud en hij zei dat ik mijn kin laag moest houden om mezelf te beschermen. Diego liep naar de balustrade en wenkte me.

Toen ik bij hem kwam staan, wees hij naar de bouwplaats waar we eerder langs waren gereden. Een vierkante met een hek eromheen, en in het midden een krakkemikkig appartementengebouw. De bouwvakkers hadden er een put gegraven en de fundamenten staken eruit als de wortels van kiezen.

'Gebouwen zijn net als wij,' zei hij zonder zijn ogen van het gebouw te halen. 'Hoe groter, hoe gecompliceerder,' vervolgde hij en hij wees naar een kooi waarin bouwvakkers met

gele helmen stonden. 'Het is onmogelijk geworden om te begrijpen waar het mis is gegaan.'

'Wat is er dan gebeurd?'

'Het stikt hier van dat soort gebouwen. Ze zijn haastig opgetrokken, met goedkope materialen.' Hij bleef een paar minuten zwijgend staan kijken naar de bouwvakkers die de keet in en uit liepen. Na een tijdje slaakte hij een diepe zucht en hervatte: 'Je brengt een leven lang op een bepaalde plek door en aan het eind kom je erachter dat je alles op je hoofd zou kunnen krijgen.'

'Wanneer ben je daarachter gekomen?' vroeg ik, terwijl de bouwvakkers hun koptelefoons opzetten tegen het lawaai. Diego keek me langdurig aan.

'Ik heb het in de krant gelezen.'

'En de mensen die hier woonden?'

'Het valt niet mee om de nadelen van een plek te zien,' zei hij. 'Vooral als je ervan houdt.'

Ik zweeg.

'Het zet me aan het denken,' zei hij.

Op dat moment klonk er een dreun, gevolgd door een enorme schok. Alsof de grond trilde tijdens een onweersbui. Ik hield me vast aan de balustrade en raakte in paniek bij de gedachte dat het dak zou instorten. Diego sloeg zijn arm om mijn schouders en bleef naar beneden kijken.

'Niet bang zijn.' Hij trok me naar zich toe. 'Wij zijn veilig'

Uit de blootliggende fundamenteën van het gebouw tegenover ons steeg een dikke wolk op.

Een ogenblik later schudde het gebouw zich uit als een hond. Het was korte tijd stil, en daarna volgden er meer dreunen. Ik telde er vijf.

'Gecontroleerde ontploffingen,' legde hij uit.

'Als bommen?'

Zijn antwoord ging verloren in het vreselijke gebulder, langzaam, waarmee het gebouw aan zijn afdaling naar de grond begon, verduisterd door de rook die zich eromheen verspreidde. Het gebouw verspreidde zich, het puin rolde tot aan de omheining en daarna werd het weer stil. Diego keek de hele tijd met harde ogen toe, terwijl ik me probeerde voor te stellen hoe het was geweest om in dat gebouw te wonen. Hij zei niets, ook niet op de terugweg, terwijl ik met mijn voorhoofd tegen het raampje terugdacht aan het geluid van de explosies.

Ik had geen bouwpakketten in een doos die ik mee zou kunnen nemen, dus rommelde ik tussen de catalogi op de plank en koos een recente, die met het Empire State Building op het omslag. Die had ik aan opa gevraagd als ik zou slagen, maar daarna waren die ruzies met Diego begonnen en was hij het vergeten, en ik had niet aangedrongen.

Ik verborg de foto in de folder en stopte hem in mijn koffer. Ik was klaar. In mijn kamer, een rechthoek met parket en een hoog plafond, was niets belangrijks achtergebleven. Ik kleepte me om en ging op mijn bed liggen wachten.

Mijn broer kwam rond één uur in zijn eentje terug.

'Aime wacht benden op ons,' zei hij haastig.

Ik pakte mijn koffer en liep naar de deur, waar hij stond. Hij had een rugzak om zijn schouder en sleepte een sporttas mee.

'Heb je alles ingepakt?'

Ik knikte.

'Je weet dat je niet tegen me moet liegen.'

Ik keek hem niet-begrijpend aan en hij boog voorover. Hij prikte met zijn vinger in mijn buik tot hij me een glimlach ontlokte.

'Dat wilde ik zien.'

Hij maakte de voordeur open, drukte op het liftknopje en trommelde met zijn vingers op zijn horloge. Toen we naar

buiten gingen, zag ik een grote doos midden in de hal staan, zo een waar de spullen van onze ouders in zaten. Die bewaarden we in de kelder, verzegeld, maar deze stond open. Ik wilde ernaartoe lopen, maar Diego was me te snel af en legde zijn rugzak erop.

'Waar breng je die naartoe?' vroeg ik, terwijl hij hem optilde.

Hij deed de deur open en liep naar de andere kant van de straat, terwijl opa, die ons had gezien, uit de auto stapte om me te helpen. Diego wankelde naar de vuilnisbakken, bleef staan en liet de grote doos op de grond vallen, waardoor die als een rotte watermeloen uit elkaar spatte. Papa's kleren - zijn overhemden, zijn truien - rolden eruit. Intussen had opa de kofferbak opengemaakt en rommelde er verwoed in.

Diego kwam terug en lachte naar me.

'Die pakt iemand wel,' zei hij en hij gooide zijn rugzak weer over zijn schouder.

Ik sloeg mijn ogen neer en hij snoof, waarna hij in de auto stapte. Opa had de bagage ingeladen. Toen hij zag dat ik roerloos bleef staan, keek hij naar de andere kant van de straat, naar de vuilnisbakken.

'Hij heeft ze weggegooid,' mompelde hij.

Zijn neusgaten werden groter, als die van een paard, en hij haalde diep adem. Hij zag er moe uit, met rode ogen en zijn haar in de war.

'Niet over nadenken,' zei hij. Toen, voordat ik in de auto kon stappen, trok hij me aan mijn schouder naar achteren en omhelsde me.